

Ungarsk diakoni foran en ny start I

AV OLAV FANUELSSEN

I tiden fra 4. til 11. oktober besøkte en gruppe studenter og lærere fra Teologisk høyskole ved Diakonhjemmets høyskolesenter Ungarn. Formålet med reisen var å studere ungarsk diakoni og kirkeliv, knytte kontakter og utveksle erfaringer. Reisen ble en sterk opplevelse på mange plan, ikke minst gjorde møtet med diakonissene i Budapest et dypt inntrykk. Her møtte vi en gruppe som hadde «mistet» 40 år av sin tjeneste, som de selv uttrykte det.

Diakonissefelleskapet i Budapest ble grunnlagt i 1924, og det fikk navnet Febe etter den eneste diakonisse som er nevnt ved navn i NT (Rom. 16,1). Felleskapet vokste raskt utover i 30-årene og hadde en rekke aktiviteter i gang, ikke bare i Budapest, men også på andre steder i Ungarn. Arbeidsoppgavene var varierte. Diakonissene arbeidet i sykehus og menigheter, i barnehjem og rekreasjonshjem, og de drev også trykkeri og hadde en bokhandel. Da katastrofen inntrådte i 1951 tilhørte ca. 200 diakonisser moderhuset.

40 års martyrium

I 1951 overtok så den kommunistiske stat det som var av eiendommer og aktiviteter. Nøkternt beskriver nåværende leder av diakonifelleskapet Erzsebet Turmezei det som skjedde som

begynnelsen til et 40 års langt martyrium. Vi kan ane hva det handlet om, men vi forstår det neppe selv om vi tar fantasien aldri så mye til hjelp. Det var en meget vanskelig tid. Diakonissene måtte forlate moderhuset som de sto og gikk. Rent praktisk hadde de drakter og ikke egne klær. De hadde fellesøkonomi og ingen egen bolig. Det eneste myndighetene gikk med på var at de fikk beholde en mindre eiendom i Piliscsaba et hus kalt Siloh, der de tidligere hadde et ferie- og rekreasjonshjem. Ut hit flyttet de aller eldste og skrøpeligste som var for dårlige til å etablere seg i samfunnet på annet vis. Og her ute bodde noen av dem til for to år siden.

Siloh i dag

Vi besøkte stedet, og ble tatt i mot av Pal Gado, en entusiastisk

leder for den nye tid. Han er selv fysiker, har arbeidet med forskning i mange år. På grunn av en funksjonshemming etter en bilulykke har han fattet interesse for de unge funksjonshemmedes situasjon i Ungarn. Han er medlem av diakonifelleskapet og en drivende kraft bak utbygging av eiendommen. Planen går ut på å etablere et senter for funksjonshemmet ungdom, med boliger, verksteder og andre sosiale aktiviteter. Et gartneri er under planlegging på den 17 mål store eiendommen, der drivbenker blant annet er bygget slik at de skal kunne betjenes av rullestolbrukere.

Det er forøvrig en meget vakker eiendom, med store løvtrær. En gruppe tyske ungdommer har i sommer vært med å rydde opp etter mange år uten stell og vedlikehold.

Selve bygningen er et kapittel for seg. Med et lurt glimt i øyet forteller Gado at det sist år ble leiet vekk til et filmselskap som skulle gjøre opptak i og rundt et gammelt hus. Filmfolkene hadde reist rundt halve Ungarn for å finne stedet som så passe forfallent ut. Da de kom til Siloh

Innrykk av norske på Siloh.

var saken avgjort med en gang. Huset kunne brukes som det stod. Det eneste som måtte til var at de malte over navneskiltet.

Nettopp hit ut til Siloh kom også forstander Thor With og forstanderinnen Johanne Lyngø på besøk til sine venner i Ungarn, mens disse hadde som vanskeligst. Det var et møte som måtte holdes hemmelig har Johanne Lyngø senere fortalt. Det var absolutt ulovlig med slike møter, men bibeltimer ble holdt og vennskap ble utvekslet og besøket var en god oppmunt-ring. Ja, ungarerne var så oppskjørtet at da de skulle ta bilde av hele gruppen ute i hagen, løp noen inn etter bildene av alle de døde og stilte dem opp foran de tilstedeværende — alt skulle «foreviges».

Før vi forlot Siloh fikk vi med oss prospektet som er utarbeidet for det nye som skal komme. Byggesummen lyder på 6 mill. norske kroner. Foreløpig har man samlet inn og fått 1 mill., og med det har man startet. Det er vel det man må kunne kalle et trosprosjekt.

Nytablering av diakonifelleskapet

For to år siden ble diakonifelleskapet Febe reetablert igjen. Eller rettere er det vel å si at de tok opp virksomheten igjen. Vi var tilstede på et av fellesskapets månedsmøter. Det var en underlig følelse vi hadde da vi gikk inn i det som engang hadde vært diakonissenes hovedhus, som i 40 år var på statens hender, men som kirken nå hadde fått tilbake. Et forholdsvis stort kirkerom var plassert sentralt i bygningen, og til begge sider var det det vi ville kalle for sykehjemsavdelinger. Til bygningskomplekset hørte også et forholdsvis stort hjem for psykisk utviklingshemmede barn/voksne drevet av kirken.

Lederen av diakonifelleskapet forteller at før virksomheten måtte opphøre i 1951, overgav Febe eiendommen til Den ungarsk lutherske kirken. Når man nå får eiendommene tilbake er det kirken som får dem tilbake. Det gjelder forøvrig ikke bare de diakonale institusjonene i Ungarn, men også en rekke skoler, fremfor alt en rekke gymnas.

Forsamlingen talte 40-50 personer de fleste eldre mennesker.

Gjestene fra Norge ble presentert, og vi måtte fortelle om norsk diakoni og om norsk diakoniutdanning. Norsk salmesang ble det også, og sannelig kvitterte ikke vertskapet med en salme som tidligere ble brukt ved alle diakonissevigsler.

Og hva var de så opptatt av? Jo, veien videre. Hvor går vi nå, var omkvedet? Vi mistet 40 år av vår tjeneste. Nå er vi alle gamle og makter ikke å starte nye aktiviteter. Nærliggende er det å gå videre på samme spor og forsøke å blåse liv i diakonissetradisjonen.

Men, den såkalte skandinaviske modellen kom snart i fokus. Kirken vil kanskje være best tjent med en diakonutdanning etter vårt mønster, der man rekrutterer unge som kan gå inn i kirken som diakoniarbeidere, og gjøre tjeneste ved ulike kirkelige institusjoner. Dette er noe den ungarske kirke selv må finne ut av. Vi kan bidra med våre erfaringer og synspunkter.